

УДК 81'37

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.13.2020.214372>

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕМОТИВНИХ ПРИКМЕТНИКІВ ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Романова Н. В.

Херсонський державний університет

У статті висвітлено структурну та семантичну організацію емотивних прикметників давньоверхньонімецької мови через словниковий склад. Визначено поняття давньоверхньонімецької мови як сукупності споріднених давньонімецьких діалектів у період між серединою VIII-го й серединою XI-го століть. Установлено природу прикметників давньоверхньонімецької мови загалом та емотивних зокрема. За своєю формою давньоверхньонімецькі прикметники не відрізнялися від давньоверхньонімецьких іменників. Вододілом слугували семантичні й синтаксичні функції елемента. Емотивні прикметники давньоверхньонімецької мови утворилися за допомогою афіксів, слів, словоформ, переходу іменників у прикметники. Інвентаризовано й систематизовано афікси давньоверхньонімецьких емотивних прикметників. Підтверджено ідею щодо переваги суфіксів над префіксами в процесі словотворення. Виокремлено прості, складні та похідні елементи. Прості емотивні прикметники є цілісним утворенням, збігаються із кореневим компонентом, складні емотивні прикметники є результатом словотвірних процесів лінійного складання двох або декількох коренів/основ зі словотвірними афіксами або без них, похідні емотивні прикметники виникли, як і складні емотивні прикметники, в результаті словотвірних процесів, в яких брали участь корінь, афікси, аблаут та за допомогою лексико-граматичної трансформації (конверсії). Окреслено фонетичні варіанти формантів та їхніх новотворів, простежено розвиток додаткових семантичних відтінків. Аналізовані лексичні одиниці позначають емоційні явища, мають від одного (основного, генерального) до десяти (диференційних) значень. Виокремлено близько 15-и семантичних підгруп емотивних прикметників. Домінують три семантичні підгрупи: оцінка, стан (емоційний [позитивний, негативний сенс], фізичний) та заперечення, на периферії інтересів перебувають мовний етикет та відчуття як психічна категорія.

Ключові слова: структура, семантика, давньоверхньонімецька мова, емотивний прикметник, словотвірна модель.

Romanova N. V. Structural and semantic organization of emotive adjectives in Old High German. The article describes the structural and semantic organization of emotive adjectives in Old High German through its vocabulary. The author defines the notion of Old High German as a set of related Old German dialects in the period between the mid-8th and the mid-9th centuries and establishes the nature of Old High German adjectives in general and emotive adjectives in particular. In their form, Old High German adjectives did not differ from Old High German nouns. Semantic and syntactic functions of an element served as a watershed. Emotive adjectives of Old High German were formed with the help of affixes, words, word forms, and the transition of nouns into adjectives. The author inventories and systematizes affixes of Old High German emotive adjectives and confirms the idea of the predominance of suffixes over prefixes in the process of word formation. Simple, complex and derived elements are singled out. Simple emotive adjectives are a holistic formation; they coincide with the root component. Compound emotive adjectives resulted from word-forming processes of linear addition of two or more roots/bases with or without word-forming affixes. Derived emotive adjectives appeared, as well as compound emotive adjectives, as a result of word-forming processes that involved the root, affixes, ablaut and through lexical and grammatical transformation (conversion). The article outlines phonetic variants of formants and their derivatives and elucidates the development of additional semantic nuances. The analyzed lexical units denote emotional phenomena having from one (basic, general) to ten (differential) meanings. About 15 semantic subgroups of emotive adjectives are singled out with three semantic subgroups prevailing: evaluation, state (emotional [positive, negative senses], physical) and negation, while language etiquette and feelings as a mental category are on the periphery of interests.

Key words: structure, semantics, Old High German, emotive adjective, word-forming model.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Дослідження структури й семантики прикметників на хронологічному зрізі є важливими, оскільки сприяють систематизації й інвентаризації словотвірних засобів сивої давнини, класифікації мотивувальних основ, реконструкції способів словотворення, окресленню лексико-семантичної парадигми, встановленню ступеня продуктивності певної словотвірної моделі, виявленню фонетичних та лексико-семантичних варіантів, виокремленню функцій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Структуру й найменування емоційних явищ у вітчизняній

лінгвістиці осмислюють більшою мірою у площині концептів [20], функцій [3], словникової [11; 18], фонологічної [23], фразеологічної [12] та текстової [15] семантики, перекладу [22], стилістики тексту [14] тощо.

Трапляються студії, у яких поєднано кілька мовних рівнів, як-от: фонологічний і морфологічний (морфонологічний) [1], лексичний і граматичний [19], лексичний, словотвірний, морфологічний і синтаксичний [9], лексичний, морфологічний і синтаксичний у річищі стилістики тексту [8]. Таке поєднання, як слушно стверджує А. Я. Алексєєв, стало можливим завдяки когнітивній лінгвістиці [1, 118],

точніше когнітивному підходу. Особливістю цього підходу є «погляд на мову як на психічне явище – другу сигнальну систему, що існує у тісному зв'язку з іншими психічними феноменами» [5, 7], серед іншого й з емоційною сферою особистості.

Незважаючи на велику зацікавленість сучасних лінгвістів процесами словотворення та багату наукову спадщину в галузі дериватології, на периферії дотепер лишається проблема структурно-семантичного статусу емотивних прикметників давньоверхньонімецької мови.

Емотивні прикметники розуміємо як один із різновидів самостійних частин мови, що позначають якість, ознаку або властивість емоції психічної категорії. Давньоверхньонімецьку мову тлумачимо, слідом за В. В. Левицьким, як «сукупність споріднених давньонімецьких діалектів у період між серединою VIII-го й серединою XI-го століть» [10, 32] (курсив цитованого автора. – Н. Р.). Усе це свідчить про актуальність вибору теми пропонованої статті.

Формулювання мети і завдань дослідження.

Ураховуючи той факт, що емотивне значення слова корелює із типом свідомості й видом мислення, «становлення і зміни яких зумовлені культурно-історичним розвитком людства взагалі та національними особливостями» розвитку етносу зокрема [2, 7], мета дослідження – з'ясувати структурно-семантичну організацію емотивних прикметників давньоверхньонімецької мови.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань: 1) укласти експериментальну картотеку; 2) з'ясувати основні словотвірні моделі емпіричного матеріалу; 3) класифікувати емотивні прикметники (далі – ЕП) давньоверхньонімецької мови за семантичною ознакою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корпус експериментальної картотеки укладено методом суцільного вибирання ЕП із найбільш авторитетного словника Р. Шютцейхеля. Загальний обсяг – 164 лексеми або 327 їхніх фонетичних варіантів.

Критерії вибору об'єктивують словникові помітки (ремарки) на кшталт *Adj.* (*Adjektiv* «прикметник») та відповідні дефініції. Спостереження над дефініціями ЕП показує, що автор застосовує два основні способи витлумачення: синонімічний та перелічувальний. *Синонімічний* спосіб полягає в тому, «що значення невідомого чи незрозумілого в даній ситуації слова розкривається тотожним чи близьким за значенням словом-синонімом» [17, 240]; *перелічувальний* – перераховує через нумерацію ті об'єкти, «які називаються реєстровим словом» [там само, 241].

Виявлено три основні типи словотвірних форм елементів, релевантних теоретично можливим: прості, складні й похідні [21, 57].

Прості ЕП є цілісним утворенням, тобто не членуються на морфеми, не містять афіксів, не походять від будь-якої іншої частини мови, збігаються із кореневим компонентом, більшою мірою односкладові [там само, 57–58], напр.: *bleih*, *pleih*, *lind*, *lint*; **складні** – результат словотвірного процесу, що охоплює лінійне складання двох або декількох коренів/основ зі словотвірними афіксами або без них, двох або декількох граматично оформлених

слів, до того ж прикметникові новотвори виражають єдине поняття, не змінюються при відмінюванні або подальшому словотворенні [там само, 58–59, 64–65], напр.: *alafesti* (al + -a- + festi), *houbetaht* (houbet + aht-), *langlīb* (lang+ līb), *līhhamhaftīg* (līhham- + haft- + -īg), *neizzeselīg* (neizz- + -e- + selīg); **похідні** утворено за допомогою кореня й афіксів/аблауту, лексико-граматичної трансформації (конверсії) [там само, 58], напр.: *ābantlīh* (суфіксальний тип), *gechist* (префіксальний тип), *ferwuofet* (префіксально-суфіксальний тип), *liob²*, *leob*, *leop*, *liub*, *liup*, *liab*, *lieb* (конверсивний тип).

Прості ЕП (5 випадків, що становить 3,18%) кваліфікуємо за формою на два різновиди: 1) *уніфіковані* та 2) *варіативні*. Уніфіковані ЕП маніфестовано лише одним фонетичним варіантом, напр.: *gram*, *grim*, *zeiz*, варіативні ЕП – двома, напр.: *scant*, *schant*, або трьома, напр.: *scarp*, *sarph*, *sarf*, відповідно. При цьому простежуємо дві тенденції: тенденцію до консервативності та тенденцію до деривації. «Консервативні елементи» не беруть участь у творенні словотвірних гнізд, як-от: *gram* і *zeiz*, «дериваційні», навпаки, слугують підґрунтям словотворення, напр.: *grim* – *gagrim* (соматичний іменник чоловічого/середнього роду) – *crimheit* (емотивний іменник жіночого роду) – *grimmi*, *grimme*, *c(h)rimmi* (ЕП) – *grimmi*, *grimmīn*, *crimmi*, *crimmii* (емотивний іменник жіночого роду) – *grimmeliho* (емотивний прислівник).

Для структурної організації **складних ЕП** (18 випадків, що становить 11,5%) характерні два корені *filelieb*, *framamuati*, *gotforht* або дві словотвірні основи *alesālīg*, *framspuote*, *framspuotīg*, що можуть утворювати як одне (цілісне) поняття, напр.: *framspuote* «щасливий» (*fram* «далекий, дальній» + *spuot* «швидкість»), так і два (окремішні), напр.: *werltsālīg* «щасливий у цьому світі» (*werlt* «світ» + *sālīg* «щасливий»). Виокремлено шість основних типів моделей, зокрема N1 + N2; N + Adj.; Adv. + Adj.; Adv. + N; Adj.1 + Adj.2; V + Adj. [16, 105].

Похідні ЕП утворено кількома способами словотворення, серед яких: 1) ад'ективація (19 випадків, що становить 12,1%): емотивні іменники переходять в ЕП без зміни словотвірної основи, без участі словотвірних засобів, тобто назва предмета перетворюється в назву його ознаки, напр.: *ābulgi²*, *antphengi*, *eiver²*, отримують граматичні категорії ЕП, змінюють сполучення з іншими словами та свою синтаксичну функцію – стають означенням і/чи предикативом; 2) суфіксація (82 випадки, що становить 52,2%): **-al/-el/-il** *forhtal*, *forahtal*, *fora(h)til*, *for(a)htel*; **-bāre** *egebāre*; **-i/-e** *blīdi*, *blīthi*, *plīdi*; **-īe/-īg/-ig/-īgk/-īc(h)** *-īk/-īc/-eg/-ag/-ac/-og* *āmarag*, *antfangīc*, *āpulgīe*, *ābolgīg*; **-irol/-ero** *wirsiro*, *wirsero*; **-isg** *pruttisg*; **-līh/-līch/-līhc/-līc/-lī(c)** *h āmerlīh*, *angustlīh*, *angestlīh*, *leidogilīh*, *leidigilīch* (біфункціональний: вказівний займенник + прикметник); **-līn** *scamelīn*; **-los** *scamelos*; **-sam** *kemahsam*, *leidsam*, *leitsam*; 3) префіксація (20 випадків, чи 12,7%): **gi-** *gilustlīh*; **un-/um-** *unblīdi*, *umblīdi*, *unforahtenti*, *unforahtente*; 4) префіксація і суфіксація водночас (11 випадків, чи 7%): *abanstīg*, *abanstīk*, *apanstīg*; 5) запозичення *sihkur*, *sihchur*, *sihhor* (1 випадок, чи 0,64%).

Загалом у структурі похідних ЕП виявлено 13 суфіксів і 18 їх фонетичних варіантів, 8 префіксів і 5 їх фонетичних варіантів.

За функцією наведені афікси поділяємо на дві групи: 1) ті, що впливають на значення твірної основи (оператори: **-los**; **ab-**, **ap-**, **ant-**, **un-/um-**) й 2) ті, що не впливають, а лише підсилюють її (модифікатори: **al/-el/-il**, **-bäre**, **-en**, **-et**, **-i/-e**, **-īe/-īg/-ig/-īgk/-īc(h)**/-īk/-īc/-eg/-ag/-ac/-og, **-līn**, **-o**, **-sam**; **be-**, **fer-**, **gi-/ge-/ke-**, **in-**, **int-**, **zūr-**).

Словотвірні моделі, за якими побудовано похідні ЕП, реалізовано в такий спосіб: N + Suf.; Adj. + Suf.; V + Suf.; Präf. + Adj. [там само, 91–93, 100]; Präf. + V + Suf. Отже, моделювання дериватів ЕП відбувається на парадигматичній осі, що має правобічне/постпозитивне (суфіксальний тип), лівобічне/препозитивне (префіксальний тип) або комбіноване (префіксально-суфіксальний тип) додавання.

За кількістю лексичних значень ЕП поділяємо на три різновиди: 1) моносеманти, 2) квазімоносеманти, 3) полісеманти. *Моносеманти* мають лише генеральне (основне) значення, напр.: *goteforahtal* “gottesfürchtig”, *квазімоносеманти* перегукуються із моносемантами, тобто мають одне значення, що розгалужується на генеральне й диференціальне, напр.: *hugelīh* “erfreulich”, *полісеманти* охоплюють: від двох значень, напр.: *fersihtīg* “verächtlich, verachtet”, і більше, напр.: *zeiz* “lieb, zart; befreundet” (три), *unsculdīg*, *unsculdīg*, *unsculdeg*, *unscultīg* “unschuldig, schuldlos; unzugehörig, unpassend” (чотири), *leidsam*, *leitsam* “verhaßt, verabscheuungswert, abscheulich; leidvoll, unheilvoll, trübseilig” (шість), *wunnisam*, *wunnesam*, *wunnosam* “ertragreich; angenehm, heiter, glücklich; wonnevoll, wunderbar, herrlich, lieblich” (вісім), *sālīg*, *sālīgk*, *sālīc(h)*, *sēlīg* “selig, glücklich; heilbringend, glücklich, glücklichbringend, beglückend; heil, unversehrt; heilig, gesegnet” (десять). При цьому виокремлюємо три зони полісемії: активну (2, 3, 4 значення), продуктивну (6, 8 значень), насичену (10 значень) [13].

Існує думка, що полісемія є однією із форм багатозначності [25, 51]. Багатозначність нейтралізується у процесі комунікації [24, 58–66]. Отже, поява того чи того лексичного значення полісеманта мотивована природно або штучно.

Семантику ЕП давньоверхньонімецької мови диференціюємо згідно з ієрархією на кілька семантичних підгруп (до реєстру включено всі фонетичні варіанти ЕП): 1) **оцінка** (103), напр.: *antphengi*, *antfangīc*, *antfanglīh*, *antfanclīh*; 2) **стан** (76): а) **емоційний** (негативний сенс) (31), напр.: *argwillīg*, *armalīh*, *ch[aralīh]*, *charlīh*, (позитивний сенс) (44), напр.: *blīdi*, *blīthi*, *plīdi*, *blīdlīh*, б) **фізичний**, напр.: *martyrlīh*; 3) **заперечення** (60), напр.: *abanstīg*, *abanstīk*, *apanstīg*; 4) **поведінка** (20): а) негативний сенс (16), напр.: *āchustīg*, *āchustīc*, *angustlīh*, *angestlīh*, б) позитивний сенс (4), напр.: *armherz*, *armeherz*, *armherzīch*; 5) **обсяг** (16), напр.: *alesālīg*, *filelieb*, *jāmarag*; 6) **риси характеру** (15), напр.: *ābulgī²*, *ābolgīg*, *agaleizi²*; 7) **вплив на внутрішній стан** (11): а) негативний сенс (10), напр.: *angustlīh*, *angestlīh*, б) позитивний сенс (1), напр.: *herzblīdi*; 8) **душевний біль** (8), напр.: *āmerlīh*, *eiver²*, *eifir*; 9) **інтенсивність вияву емоції** (6), напр.: *āmarag*, *gōriglīh*, *gōrachlīh*; 10) **емоційне ставлення** (4), напр.: *gotedaht*, *gote-*

dehte², *goteforahtal*; 11) **страждання** (4): а) узагальнене (2), напр.: *leidogilīh*, *leidigilīch*, б) окремішне (2), напр.: *leidalīh*, *leidilīch*; 12) **сприймання навколишнього світу** (2): а) сенсорне, напр.: *liehtsichtīg*, б) тілесне (1), напр.: *zūrlustīg*; 13) **мовний етикет** (1), напр.: *āmer²*; 14) **відчуття** (1), напр.: *mazleid*.

Наведені й інші приклади свідчать, що давній німецький етнос досить активно оцінював навколишній світ і себе в ньому, умів розрізняти емоційний і фізичний стани, заперечував певні емоційні явища, переймався девіацією (недотриманням правил, норм, еталонів, взірців) та нормами поведінки, визначав обсяг емоцій, ідентифікував риси характеру та вплив зовнішнього світу на внутрішній світ, переживав душевний біль, фіксував інтенсивність вияву емоції, ставився із благочесттям і страхом до християнського Бога, страждав через християнські догмати. Страждання сигналізує «про те, що людині недобре, що вона потребує допомоги» [7, 244]. Втіленням допомоги є особистісний бог, якого мислять як надприродну істоту, що не має аналогів на Землі. Давня людина не розуміла механізму функціонування земного світу, не могла пояснити його складну організацію, не кажучи вже про неземний. Звідси й інтерпретування надприродного через релігію.

Невід’ємним атрибутом особистісного бога є гнів, що градується на немилосердний, напр.: *unblīdi*, *umblīdi*, злобливий, напр.: *zornlīh*, *zornlich*, палкий, напр.: *zornmuotīg*. Божий гнів сприймають як норму, еталон поведінки, аморальні вчинки людини ототожнюють із гріхом (провиною).

Своєрідною семантичною межею між «активним» та «пасивним» освоєнням навколишнього світу є плюралістичне або сенсорно-тілесне сприймання останнього. Цікаво, що таке сприймання зумовлює появу нових психологічних категорій, як-от: мовний етикет (скарги на біль, сум, лихо) та відчуття огиди.

Загальновідомо, що мовний етикет ґрунтується на звичаях, ритуалах, традиціях, специфіці мовного узусу. Арсенал засобів мовного етикету залежить від соціального статусу мовців, їхньої ментальності, характеру, рівня освіти й виховання, віку, статі, емоційності ситуації тощо [4, 6].

Стосовно відчуття огиди, то воно є примітивним механізмом уникання неприємної на смак і запах потенційно небезпечної речовини, а також аномальної поведінки, неприйнятних манер і вчинків людини як соціальної істоти [6, 268–270].

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. По-перше, ці мовні одиниці репрезентовані різними структурними типами й словотвірними моделями, що демонструють моно-, квазімоно- й полісемічний змісти. По-друге, похідні ЕП є найбільш частотними. По-третє, з-поміж чотирьох способів утворення ЕП домінує спосіб суфіксації. При цьому функції суфіксів апелюють до афіксів-операторів і афіксів-модифікаторів. По-четверте, у семантичній структурі ЕП частіше трапляються семи оцінності й емоційності, ніж емотивності. По-п’яте, лівову частку ЕП уживають у негативному та нейтральному сенсах. По-шосте, у семантичній структурі деяких ЕП наявні синоніми.

Подальше студіювання співвідносимо з текстовою семантикою ЕП давньоверхньонімецької мови, аналізом структурно-семантичних особливостей феномену в середньоверхньонімецькій мові та мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А. Я. Словообразование и морфонемика. *Новая филология*. 2016. Вып. 68. С. 117–121.
2. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії : лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.02.04. Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2002. 36 с.
3. Білоконенко Л. А. Вплив оцінної лексики на емоційний стан людини в міжособистісному конфлікті. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2018. № 9. С. 19–23.
4. Величко Н. М. Засоби звертання в німецькій мові другої половини ХХ – початку ХХІ століття : соціолінгвістичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Херсон : Херсонський державний університет, 2018. 20 с.
5. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць: На матеріалі німецької мови : монографія. Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. 256 с.
6. Изард К. Э. Психология эмоций. Санкт-Петербург : Питер, 2008. 464 с.
7. Кириленко Т. С. Психология : эмоция сфера личности : навч. посібник. Київ : Либідь, 2007. 256 с.
8. Куйбіда Х. Мовознавчі традиції дослідження прикметника як самостійної частини мови (на матеріалі давньогрецької мови). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2015. Вип. 22. С. 80–83.
9. Кушлик О. П. Словотворнопарадигматичний принцип систематизації дериваційного потенціалу дієслів, мотивованих темпоральними іменниками. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2018. № 9. С. 110–116.
10. Левицький В. В. Історія німецької мови : навч. посібник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2007. 216 с.
11. Липка С. І. Визначення характеру та сили парадигматичних зв'язків прикметників на позначення зухвалої, нахабної поведінки в сучасній німецькій мові (за даними лексикографічних джерел). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 29. С. 24–27.
12. Негрич Н. Д. Поняття емотивного слова в лінгвістиці. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 29. С. 76–78.
13. Ольшанский И. Г., Скиба В. П. Лексическая полисемия в системе языка и тексте. Кишинёв : Штиинца, 1978. 127 с.
14. Редька І. Форте й піано поезії: висхідна й низхідна градації в організації основоположних поетичних емотивів (тривоги й умиротвореності) (на матеріалі віршів Е. По). *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2017. № 2 (15). С. 132–135.
15. Романова Н. В. Емоції у німецькомовних біблійних текстах Старого Заповіту : монографія. Херсон : Айлант, 2019. 284 с.
16. Романова Н. В. Історія емотивної лексики німецької мови VIII – початку ХХІ століть : монографія. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2013. 408 с.
17. Романова Н. В. Найменування базових емоцій крізь призму дефініцій словників К. Дудена та Р. Варіг. Проблеми зіставної семантики. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2013. Вип. 11. С. 236–243.
18. Романова Н. В. Семантичні підтипи емотивної лексики німецькомовного хрестоматійного алфавітного словника ХІХ століття. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2018. № 9. С. 186–190.
19. Сандій Л. Словоскладання як один із способів словотвірної неонімації сфери економіки в англійській мові. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2015. Вип. 22. С. 99–104.
20. Сахнюк О. С. Метафорична концептуалізація болю у німецькій мові. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 29. С. 182–185.
21. Степанова М. Д. Словообразование современного немецкого языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1953. 376 с.
22. Ткачівська М. Обсценна лексика і її відтворення у німецькомовних перекладах. *Актуальні проблем романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2016. № 1–2 (11–12). С. 278–282.
23. Хоменко Н. В. Фоносемантичні засоби вираження звукосимволізму в поезії. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 29. С. 276–278.
24. Pinkal M. Logik und Lexikon. Die Semantik des Unbestimmten. Berlin ; New York : Walter de Gruyter, 1985. 290 S.
25. Wichter S. Signifikantgleiche Zeichen. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 1980. 199 S.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1974. xxvi, 250 S.

REFERENCES

1. Alekseev, A. Ya. (2016). Slovoobrazovanie I morfonemika [Word formation and morphonemics]. *New Philology*, 68, pp. 117–121 [in Russian].
2. Belehova, L. I. (2002). *Obraznyi prostir amerykanskoj poezii: linhvokohnityvnyi aspekt* [Image Space of American Poetry: Cognitive Perspective]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Kyiv National Linguistic University [in Ukrainian].
3. Bilokonenko, L. A. (2018). *Vplyv otsinnoi leksyky na emotsiynyi stan lyudyny v mizhosobystisnomu koflikti* [Influence of the estimated vocabulary on the emotional state of a person in an interpersonal conflict]. *Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series "Philology" (Linguistics)*, 9, pp. 19–23 [in Ukrainian].

4. Hamzyuk, M. V. (2000). Emotyvnyi component znachennya u protsesi stvorennia frazeolohichnykh odynyt: Na materiali nimetskoi movy [The emotional component of meaning in the process of creating phraseological units: On the material of the German language]. Kyiv: State Linguistic University Kyiv Publishing Center [in Ukrainian].
5. Izard, C. E. (2008). Psikhologiya emotsii [Psychology of emotions]. Sank-Petersburg: Pieter [in Russian].
6. Khomenko, N. V. (2012). Fonosemantychni zasoby vyrazhennia zvukosymvolizmu v poezii [Phonosemantic means of expressing of sound symbolism in poetry]. Science works of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. Philological sciences, 29, pp. 276–278 [in Ukrainian].
7. Kuibida, Kh. (2015). Movoznavchi tradytzii doslidzhennia prykmetnyka iak samiostiinoi chastyny movy (na materiali davnohretskei movy) [The Linguistic Traditions of Adjective Study as an Independent Part of Speech (on the material of ancient Greek language)]. Science Notes of Vinnitsa Mykhailo Kotsubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics), 22, pp. 80–83 [in Ukrainian].
8. Kyrylenko, T. S. (2007). Psykholohiia: emotsiina sfera osobystosti [Psychology: emotional sphere of personality]. Kyiv: Swan [in Ukrainian].
9. Kushlyk, O. P. (2018). Slovtvornoparadyhmatychnyi pryntsyyp systematyzatsii deryvatsiinoho potentsialu diesliv, motyvovanykh temporalnymy imennykamy [Word-building paradigmatic principle of defining derivational potential of the verbs motivated by temporal nouns with the meaning of the day parts]. Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series “Philology” (Linguistics), 9, pp. 110–116 [in Ukrainian].
10. Levyskyi, V. (2007). Istoriia nimetskoi movy [History of German language]. Vynnytsa: New Book [in Ukrainian].
11. Lypka, S. I. Vyznachennia kharakteru ta syly paradyhmatychnykh zviazkiv prykmetnykiv na poznachennia zukhvaloi, nakhabnoi povedinky v suchasni nimetskii movi (za danymy leksykohrafichnykh dzherel) [Determining the nature and strength of the paradigmatic relations of adjectives to denote bold, impertinence behavior in modern German (according to lexicographic sources)]. Science works of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. Philological sciences, 29, pp. 24–27 [in Ukrainian].
12. Nehrych, N. D. (2012). Poniattia emotyvnogo slova v lnhvistytsi [Concept of emotive word in linguistics]. Science works of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. Philological sciences, 29, pp. 76–78 [in Ukrainian].
13. Olshanskii, I. G., Skyba, V. P. (1978). Leksicheskaia polisemiia v sisteme iazyka I tekste [Lexical polysemy in the system of language and text]. Chisinau: Shtiintsia [in Russian].
14. Redka, I. (2017). Forte I piano poezii: vyskhidna I nyzkhidna hradatsii v orhanizatsii osnoivopolozhnykh poetychnykh emotyviv (tryvohy I umyrotrenosti) (na materiali virshiv E. Po) [Forte and piano poetry: ascending and descending gradations in the organization of fundamental poetic emotiveness (anxiety and pacification) (based on the poems of E. Poe)]. Topical Issues of Romance and Germanic Philology and Applied Linguistics, 2, pp. 132–135. Chernivtsi: Yuriy Fedkovych National University of Chernivtsi [in Ukrainian].
15. Romanova, N. V. (2019). Emotsii u nimetskomovnykh bibliinykh tekstakh Staroho Zapovitu [Emotions in German biblical texts of the Old Testament]. Kherson: Ailant [in Ukrainian].
16. Romanova, N. V. (2013). Istoriia emotyvnoi leksyky nimetskoi movy VIII – pochatku XXI stolit [History of German emotive vocabulary of the VIII – early XXI centuries]. Kyiv: National Linguistic University Kyiv Publishing Center [in Ukrainian].
17. Romanova, N. V. (2013). Naimenuvannjia bazovykh emotsii kriz pryzmu definitsii slovnykiv K. Dudena ta R. Warig [Denomination of basic emotions through the prism of definitions of dictionaries by K. Duden and R. Wahrig]. Problems of comparative semantics, 11, pp. 236 – 243. Kyiv: National Linguistic University Kyiv Publishing Center [in Ukrainian].
18. Romanova, N. V. (2018). Semantychni pidtypy emotyvnoi leksyky nimetskomovnoho khrestomatiinoho alfavitnoho slovnyka XIX stolittia [Semantical parameters of emotive vocabulary in German alphabetical glossary of the 19th century]. Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series “Philology” (Linguistics), 9, pp. 186 – 190 [in Ukrainian].
19. Sandiy, L. (2015). Slovoskladannia iak odyn zi sposobiv slovtvirnoi neonominatsii sfery ekonomiky v angliiskii movi [Compounding as a Way of Word-formative Neomination in Business English]. Science Notes of Vinnitsa Mykhailo Kotsubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics), 22, 99–104 [in Ukrainian].
20. Sakhnyuk, O. S. (2012). Metaforychna kontseptualizatsiia boliu u nimetskii movi [Metaphorical conceptualization of PAIN in the German language]. Science works of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. Philological sciences, 29, 182–185 [in Ukrainian].
21. Stepanova, M. D. (1953). Sloloobrazovanie sovremennogo nemetskogo iazyka [Word-creation of Modern German]. Moscow: Publishing house of literature on foreign languages [in Russian].
22. Tkachivska, M. (2016). Obstsenna leksyka I ii vidtvorennia u nimetskomovnykh perekladakh [Obscene vocabulary and its reproduction in German translations]. Topical Issues of Romance and Germanic Philology and Applied Linguistics, 1–2 (11–12), 278–282 [in Ukrainian].
23. Pinkal, M. (1985). Logik und Lexikon. Die Semantik des Unbestimmten. Berlin; New York: Walter de Gruyter [in German].
24. Velychko, N. M. (2018). Zasoby zvertaia v nimetskii movi druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia: sotsiolihvistychnyi aspekt [Forms of Address in German of the Second Half of the XXth – Beginning of the XXIth century: sociolinguistic aspect]: thesis for Candidate Degree in Philology. Kherson: Kherson State University [in Ukrainian].
25. Wichter, S. (1980). Signifikantgleiche Zeichen. Tübingen: Gunter Narr Verlag [in German].

ILLUSTRATIVE MATERIALS

Schützeichel, R. (1974). Althochdeutsches Wörterbuch. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.